

25. 9. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ke vzniku ručení člena statutárního orgánu obchodní korporace dle § 68 ZOK

Rekodifikace soukromého práva přinesla do našeho právního řádu prostřednictvím ustanovení § 68 odst. 1 zákona č. [90/2012](#) Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ či „ZOK“), dosud neznámou možnost vzniku neomezeného ručení (i bývalého) člena statutárního orgánu upadnuvší obchodní korporace za její závazky jako sankční následek za porušení povinnosti člena statutárního orgánu jednat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře. V následujícím příspěvku se pokusím poukázat na možné nedostatky této právní úpravy ve vztahu k zákonu č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InsZ“).

Podmínky vzniku ručení

Ručení statutárního orgánu za závazky obchodní korporace dle § 68 odst. 1 ZOK nevzniká přímo ex lege jako je tomu např. u ručení osoby, která porušila soudem uložený zákaz vykonávat funkci člena statutárního orgánu obchodní korporace dle § 66 odst. 2 ZOK, nýbrž je k jeho založení nezbytné konstitutivní rozhodnutí soudu. Ten je oprávněn o ručení rozhodnout na základě návrhu, k jehož podání jsou aktivně legitimováni insolvenční správce nebo kterýkoliv z věřitelů obchodní korporace. Pro rozhodnutí soudu o ručení statutárního orgánu musí být kumulativně splněny dvě zákonné podmínky:

- a) musí být rozhodnuto, že obchodní korporace je v úpadku a
- b) člen nebo bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace věděl či vzhledem ke svému postavení mohl a měl vědět o hrozícím úpadku[1] společnosti, nicméně v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil pro jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné.

Řízení o návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK

Řízení o návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK není incidenčním sporem (§ 159 odst. 1 InsZ a contrario) a jeho průběh je do jisté míry na probíhajícím insolvenčním řízení nezávislý, byť prohlášení úpadku je samozřejmě pro úspěšné založení ručitelské povinnosti nezbytnou podmínkou. Uvedenému odpovídá i skutečnost, že z dikce § 68 odst. 1 ZOK vyplývá, že aktivní legitimace věřitele obchodní korporace k podání návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK není podmíněna přihlášením jeho pohledávky do insolvenčního řízení. Jinými slovy to znamená, že navrhovatelem ve smyslu § 68 odst. 1 ZOK může být i věřitel, který svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásil, a tudíž v něm nijak nefiguruje. Nezávislost těchto dvou řízení však nemá absolutní charakter a průběh insolvenčního řízení může velmi

výrazným způsobem zasáhnout do osudu řízení o založení ručitelství povinnosti statutárního orgánu, a to způsobem, který právní úprava neanticipuje, a který dle mého názoru jde zcela proti smyslu ručitelství povinnosti.

Cílem právní úpravy ručení statutárního orgánu za závazky společnosti dle § 68 odst. 1 ZOK je bezesporu vytvoření dostatečné motivace statutárního orgánu, aby v případě, že se obchodní korporace ocitne ve stavu hrozícího úpadku, sledoval svými kroky v rámci obchodního vedení důsledně zájem společnosti (v tomto případě plně korespondující se zájmy jejích věřitelů) na odvrácení a překonání hospodářské krize či alespoň zájem na zmírnění jejich dopadů. Možnost vzniku ručení statutárního orgánu má zabránit, aby tento jednal v rozporu s péčí řádného hospodáře, a to nevhodnými a neváženými kroky při obchodním vedení (např. přebírání dalších závazků s výjimkou sanačních úvěrů, uzavírání riskantních obchodů atp.). A samozřejmě má tato úprava bránit dokonce tomu, aby statutární orgán záměrně vyvedl z obchodní korporace nacházející se v hrozícím úpadku zbývající majetek tak, aby do insolvenčního řízení vstoupila „prázdna“ společnost a věřitelům zůstaly pouze „oči pro pláč“.

Vliv rozhodnutí o zrušení konkurzu na vznik ručení statutárního orgánu

Jak jsem již uvedl výše, rozhodnutí soudu o ručení statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace má konstitutivní charakter. To znamená, že ručení statutárního orgánu vzniká až právní mocí rozhodnutí, kterým soud vyhoví návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK.

Z akcesorické povahy ručitelství závazku dovozujeme, že *condicio sine qua non* pro vznik a trvání ručení je existence platného závazku mezi dlužníkem (v našem případě obchodní korporací) a věřitelem.[2] Pokud nebude splněn požadavek akcesority ručení, tedy nebude existovat platný hlavní závazek dlužníka a věřitele, nebude moci vzniknout a existovat závazek ručitele. Ručitelství závazek nemůže existovat nezávisle na existenci závazku hlavního (ručením zajištěného). To znamená, že závazek ručitele vzniká nejdříve okamžikem vzniku hlavního závazku a zaniká nejpozději se zánikem hlavního závazku.[3]

Maje na zřeteli výše uvedenou vlastnost ručitelství závazku, podívejme se, jak hodnota majetku upadnuvší korporace determinuje průběh insolvenčního řízení a tím zároveň osud návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK. Zaměříme - li svoji pozornost na situaci, kdy do insolvenčního řízení vstupuje „prázdna“ obchodní korporace, a to ať už z důvodu, že její statutární orgán nečinil v době hrozícího úpadku důležitá obchodní rozhodnutí pamětliv své povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře, či z důvodu, že namísto sanačních opatření k odvrácení hrozícího úpadku rafinovaně vyvedl ze společnosti její zbývající aktiva, dospějeme k následujícím závěrům.

S účinností od 1.1.2014[4] insolvenční soud sice nemůže v takových případech zamítnout insolvenční návrh proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení (i když je to zřejmé)[5], a tím aplikaci § 68 odst. 1 ZOK úplně vyloučit, nicméně po zjištění úpadku spojeného s prohlášením konkurzu může nastat situace, kdy soud velmi záhy rozhodne o zrušení konkurzu dle § 308 odst. 1 písm. d) z důvodu, že majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující. Zrušení konkurzu z tohoto důvodu má svůj důsledek v podobě zrušení obchodní korporace bez likvidace, které nastává *ex lege* dle § 173 odst. 2 občanského zákoníku. Rozhodnutí soudu podle § 308 odst. 1 písm. d) je podkladem pro rejstříkový soud pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku[6], kterým obchodní korporace zaniká.[7] Dojde - li tímto způsobem k zániku obchodní korporace bez právního nástupce, neuspokojené pohledávky zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění.[8]

Cílem mého příspěvku je poukázat na skutečnost, že pokud pohledávka věřitele výše uvedeným způsobem zanikne, nebude již nadále možné, aby soud rozhodující o návrhu dle § 68 odst. 1 ZOK svým rozhodnutím konstituoval ručení člena statutárního orgánu za tuto pohledávku, neboť nebude

naplněna podmínka akcesority ručitelského závazku. Jednoduše řečeno soud v takovém případě nebude soud moci dát vzniknout ručení za závazek, který již neexistuje.

Soud může rozhodnout o ručení statutárního orgánu za dluhy obchodní korporace pouze předtím, než dojde výše popsáním způsobem k zániku společnosti a tím pádem i jejích nezajištěných závazků. Jak již bylo řečeno výše, řízení dle § 68 odst. 1 ZOK není incidenčním sporem a aktivní legitimace věřitele není podmíněna uplatněním pohledávky v insolvenčním řízení. Insolvenční soud se tak teoreticky o probíhajícím řízení dle § 68 odst. 1 ZOK nemusí vůbec dozvědět, a i když se o něm dozví (např. ze sdělení insolvenčního správce či přihlášeného věřitele), není dle současné procesní právní úpravy povinen vyčkat se zrušením konkurzu pro zcela nedostačující majetek dlužníka[9] do pravomocného ukončení řízení dle § 68 odst. 1 ZOK. A právě v tomto spatřuji nedostatek současné právní úpravy.

De lege ferenda?

Možnost insolvenčního soudu rozhodnout o zrušení konkurzu dříve, než bude rozhodnuto o založení ručitelské povinnosti statutárního orgánu, eliminuje funkci ručení dle § 68 odst. 1 ZOK. Mám za to, že by bylo vhodné legislativně upravit vztah probíhajícího řízení o založení ručitelské povinnosti a řízení insolvenčního tak, aby upadnuvší společnost nemohla v důsledku rozhodnutí insolvenčního soudu o zrušení konkurzu zaniknout spolu se všemi svými dluhy dříve, než bude pravomocně ukončeno řízení dle § 68 odst. 1 ZOK.

Mgr. Vojtěch Blažek,
advokátní koncipient

[Bělina & Partners advokátní kancelář s.r.o.](#)

Pobřežní 370/4
186 00 Praha 8

Tel.: +420 226 287 000

Fax: +420 226 287 001

e-mail: recepce@belinapartners.cz

[1] k tomu srov. § 3 odst. 4 InsZ

[2] k tomu srov. § 2019 odst. 1 občanského zákoníku

[3] Výjimky, kdy již vzniklé ručení může existovat i po zániku zajišťovaného dluhu, stanoví § 2026 odst. 2 občanského zákoníku.

[4] Účinnost zákona č. [293/2014](#) Sb.

[5] k tomu srov. § 144 InsZ

[6] k tomu srov. § 312 odst. 3 InsZ

[7] k tomu srov. § 185 občanského zákoníku

[8] k tomu srov. § 311 InsZ

[9] Popř. se zrušením konkurzu po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení dle § 308 odst. 1 písm. c), které má rovněž za následek zrušení společnosti ex lege dle § 173 odst. 2 občanského zákoníku.

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)